

gato razpeljano v sanskritskem in gerškem, manj bogato v družih jezikih in v slovanskem, da pa razni jeziki namestujejo nedoveršivni čas gerškega ali latinskega ezika z raznimi izpeljanimi glagoli; v tej reči pa šteje Slovane za nar bolj bogate, samo da premalo omenja od naših doveršivnih in nedoveršivnih glagolov. Posebno tudi razlaga, koliko da so si končnice glagolov sorodne za razne osebe, po katerih se beseda v pregibanji ozira.

(Dalje sledi.)

Beseda o slovenskem knjigoteržtvu.

Večkrat se je že govorilo o materijalnih zadržkih, ki overajo napredovanje slovstva slovenskega; naj še jez o tem spregovorim. Zgodí se mi mnogokrat, da berem v časnikih naznanilo novih bukev, ki me mikajo, — berž tečem h knjigarju, prašam po njih: jih ni; velim jih naročiti, knjigar piše tiskarju — ker založnik ni znan — ta mu odgovori: „nikar me ne nadlegovajte s tacimi naročbami, jaz sem tiskar in ne kupčujem s knjigami!“ Ta odgovor dobim pod nos namesto željno pričakovanih bukev, in knjigar si sam pri sebi misli: ste že pravi vi Slovenci, pojte se solit vi in vaše slovstvo, s katerim se toliko bahate.

Poglavitni vzroki teh nesrečnih knjigarnih razmer so, kakor mi jih je nek knjigar pisмено razložil, ti-le:

1. Pisatelj izda bukve na svoje stroške in jih prodaja sam, pa ne naznani razločno svojega stanovanja.

2. Izroči se knjiga knjigarju in občinstvu po enaki ceni. Kjer pa knjigar ne more terpeti zgube, ki mu jo naročba in vožnina prizadene, in kjer pri vsacih bukvah mora vendar tudi svoj dobiček imeti, je prisiljen višjo ceno postaviti, kakor je v časopisu naznanjena in po tem takem pride še njegova poštenost v nevarnost.

3. Nove bukve se nobeni knjigarni ne naznani; ona zvé kaj le od bravcov novín, ki od vsih krajev priletijo radovedno popraševaje po bukvah. Kaj bi bilo lahkeje, kot če bi se po izgledu Nemcov in družih tiskani razglasi po vsih slovenskih knjigoteržnicah razpošiljali, v katerih naj bi se le natanko razložili pogoji, po katerih se zamorejo bukve dobivati.

4. Ni navade pošiljati saj en iztis knjigarnicam v pogled, kar bi vendar k razširjanju knjig gotovo veliko pripomoglo.

Naj so pa že ti ali drugi zadržki krivi knjigarske lenobe, česar gotovo vsak knjigoljub serčno želi, je: da naj bi se vsake novoizdane bukve, berž ko pridejo na svetlo, po vsih slovenskih mestih in kamor je treba razposlale in povsod po enaki ceni prodajale, kar bi se morala že pred izdanjem pred očmi imeti in kar bi utegnili morde, ako je treba, tudi pisatelji sami z založnikom pogoditi. Vsak izdatelj in založnik bukev naj jih rednim, poštenim knjigoteržnicam izroči privoščivši jim navadne odstotke (saj nepoštenih knjigarjev, kateri po dve in tri leta ne dnarjev ne bukev nazaj ne pošljejo, ni menda dosti). Treba je pa naganjati knjigarje, naj med sabo v zvezo stopijo in slovensko knjigoteržtvo sploh po tistih vodilih in postavah vredijo, ktere po vsi Nemčiji in drugod veljajo in vsled ktere vzajemnosti vse imenitniši kjer koli izdane bukve še pred dobiš, kakor naznanilo in pretres v časnikih bereš. Zakaj ne tudi (vse, ne le nekte re) slovenske? — Knjigarju ni varno si nakupiti bukev, pa tudi kupcu ne kaže, si posamezno knjig naročati, kjer mora naročilno pismo, poštnino in knjigarjev dobiček sam terpeti. Ne bode se nikdar pospešilo in povzdignilo domače knjigoteržtvo, dokler ne bo knjigarske vzajemnosti, in prijatli slovenskega slovstva morajo to reč na vso moč podpirati.

Še imam eno prošnjo do sl. vredništev slovenskih časopisov: naj bi namreč nikdar ne sprejeli oznanila bukev, ako se jim vse razločno ne pové, o čemur je bilo gori govorjeno.

A. M.

Naj nam bo dovoljeno temu sestavku dostaviti nekoliko verstic iz obilne skušnje. Čez in čez resnično je, da ni pravega knjigoteržtva za slovenske bukve. Kaj je poglavni vzrok tega? Kaj družega kot to, da knjigarni, po nemških bukvah razvajeni, niso zadovoljni, da se jim 10 ali 15 gold. od 100 ponuja, ker izdatelji nemških knjig jim dajejo po 25, 30, 35 fl. Ravno to terjajo od nas. Kolikšen razloček pa je med prodajo slovenskih in nemških bukev? Koliko se unih, koliko pa teh spečá! Nemški svet je velik, slovenski majhen. Nemških bukev se lahko natisne in prodá 10.000 iztisov; mi smo zadovoljni, če se jih spečá 1000. Nemški pisatelj tedaj lahko daje več odstotkov, ker, če spečá veliko bukev, mu mali dobiček pri enem iztisu še več verže pri vsih skupej, kakor veliko večji slovenskemu, ki le malo iztisov prodá. Ker tedaj slovenski pisatelji nemorejo dajati tacih prenapetih odstotkov, ne marajo knjigarji za slovenske bukve. Hinc illae larimae! Ni ga nobenega knjigarja, da bi bukve zastonj v „komision“ jemal. In kaj se pravi to: bukve v „komision“ jemati? Bukve brez plačila vzeti, jih prodajati, če kdo po-nje pride; od prodanih dobre obresti jemati, čez poldrugo leto rajtati z izdateljem, in kar ni prodanih, nazaj poslati. Okupiti se pri taki kupčiji pač noben knjigar ne more!

Dokler ne bojo tedaj naši rojaki pridniši bukev kupovali, jih izdatelji ne bojo mogli v obilnišem številu natiskovati, in tudi ne večjih odstotkov knjigarjem dajati, — dokler pa tega poslednjega ne bojo storili, ne bo vzajemnosti knjigarske, in kakor smo že unidan rekli, rečemo še enkrat: kdor si želi kakih bukev, naj podrega vselej bukvarja svojega kraja. Če jih bo knjigar saj kakih 12 naročil, bo že dobil poštene odstotke. Naj knjigarji tudi sami na to vižo kaj storé, in ne da bi pisatelj ali izdatelj mogel vselej tista lačna vrana biti, ktera pita sito.

Vred.

Ozir na pretekle čase.

Kolera še stara bolezen.

„Ali stara ali nova bolezen, naj bolje bi bilo, da bi ne bili nikoli nikjer od nje nič slišali“ — bo gotovo rekel vsaki naših bravcov, bravši ta nadpis. Vendar naj povémo, kar hočejo nekteri od nje starodavnosti vediti, ker utegne marsikterega tolažiti, ako sliši, da je bila, pa je popolnoma zginila, in da utegne ravno tako spet zginiti.

Že pred sto in pred več tisuč leti je bila — pravi časnik „Allg. Zeit.“ — kolera znana, pa je tako zginila, da se je čisto na njo pozabilo. Naj stareji sled kolere se nahaja v dveh verstah Ecclesiastika sv. pisma starega zakona, v katerem je kolera kot nasledek nezmernosti popisana („In multis enim escis erit infirmitas, et aviditas appropinquabit usque ad choleram“. Eccl. 37, 33, primeri tudi 31, 23.)

V sredi 3. stoletja je obiskala rimsko državo grozna kuga; čez 15 let je v velikih mestih pobirala silo veliko ljudi, tudi v Kartagi, poglavnem mestu Afrike, je pomorila leta 252 mnogo ljudstva; bežali so pred bolnimi in merličji, katerih ni hotel nihče pokopovati, da so ležali po ulicah in osmradili zrak. (Da v tistih starih časih, ko od bolezen sploh ni nihče pravega zapopadka imel, se je tako godilo, ni čuda; čuda pa, da se današnji dan kaj takega sliši!)

Ciprijan je razglasil tadanjim kristjanom pismo (de mortalitate), v katerem tolaži plahe in zbegane, in jim priporoča serčnost, ki je poglavitna bramba pred vsako boleznijo. V tem razglasu popisuje tadanjo kugo zlo tako, kakor je sedanja kolera.

S tem si prizadevajo nekteri dokazati starost kolere. Če so vse te omenjene kuge zares kolera bile, je tudi res, da je poslednje stoletja tako zginila, da ni bilo